

PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL

Cofnodion y cyfarfod rhithiol arbennig a gynhaliwyd 22 Medi, 2020

YN BRESENNOL: Cynghorydd Aled Morris Jones (Cadeirydd)
Cynghorydd Dylan Rees (Is-gadeirydd)

Cynghorwyr John Griffith, Richard Griffiths, Richard O. Jones, Alun Roberts, John Arwel Roberts, Nicola Roberts

Aelodau Portffolio

Cynghorwyr Llinos Medi Huws (Arweinydd ac Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol), R. Meirion Jones (Aelod Portffolio Addysg, Ieuenctid, Llyfrgelloedd a Diwylliant), R.G. Parry, OBE, FRAGS (Aelod Portffolio Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff), Robin Williams (Aelod Portffolio Cyllid)

WRTH LAW: Prif Weithredwr
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro
Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Dros Dro
Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd
Rheolwr Sgwitini (AGD)
Swyddog Pwyllgor (ATH)

YMDDIHEURIADAU Cynghorwyr Lewis Davies, Bryan Owen

HEFYD YN RBESENNOL: Bethan Roberts (Archwilio Cymru), Mr Gareth Wyn Williams (Gohebydd Democratiaeth Lleol), Swyddog Sgrwtini (SR)

Croesawodd y Cadeirydd bawb a oedd yn bresennol i'r cyfarfod eithriadol hwn o'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol.

1 DATGAN DIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o ddi-ddordeb.

2 ADRODDIAD BLYNYDDOL CYFARWYDDWR STATUDOL Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL 2019/20

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol drafft y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro ar effeithiolrwydd y Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2019/20 i'r Pwyllgor ei ystyried. Mae cyhoeddi'r adroddiad yn ofyniad statudol a'i bwrpas yw hybu ymwybyddiaeth ac atebolrwydd am y perfformiad a'r cynnydd a wnaed dros y flwyddyn ddiwethaf o ran darparu Gwasanaethau Cymdeithasol o fewn Cyngor Sir Ynys Môn yn ogystal ag amlinellu blaenoriaethau gwellu.

Cyflwynodd y Cadeirydd yr eitem drwy gyfeirio at y sianeli democratiaidd y byddai'r Adroddiad Blynyddol yn cael eu hadrodd drwyddynt gan arwain at ei gyflwyno ar gyfer

cymeradwyaeth y Cyngor Llawn cyn 31 Hydref 2020 a gwahoddodd Gyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro i gyflwyno'r adroddiad.

Adroddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro fod llawer o'r clod am yr adroddiad ac am weithgarwch y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod blwyddyn ariannol 2019/20 yn ddyledus i Mr Alwyn Rhys Jones a arweiniodd y gwaith a grybwyllwyd yn yr adroddiad fel Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol ac sydd ers hynny wedi'i benodi i rôl y Cyfarwyddwr Statudol gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam. Paratowyd yr adroddiad o dan ofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Cymru 2014 a Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ac felly mae'n dilyn fformat rhagnodedig gyda pherfformiad wedi'i gofnodi o dan chwe Safon Ansawdd ar gyfer canlyniadau llesiant gyda thystiolaeth ategol o gynnydd a chyflawniad o dan bob safon. Mae'r adroddiad yn cynnwys llawer o wybodaeth ac mae wedi'i nodi mewn ffordd mor hygyrch a chyfeillgar â phosibl i ddarllenwyr ac mae'n rhoi cipolwg i ddefnyddwyr gwasanaeth, aelodau etholedig, partneriaid y Cyngor, rheoleiddwyr a'r cyhoedd ar gynnydd a'r hyn a gyflawnwyd gan Wasanaethau Cymdeithasol Ynys Môn yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Mae rhai o'r prif bwyntiau'n cynnwys –

- Sefydlu prosiect ar y cyd â Voices from Care Cymru sy'n datblygu grŵp cyfranogi ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal ar Ynys Môn. Bydd y grŵp yn cefnogi Cyngor Ynys Môn i ddatblygu ei Strategaeth Plant sy'n Derbyn Gofal a'r Rhai sy'n Gadael Gofal ac yn darparu llwyfan sy'n helpu i feithrin perthynas rhwng plant sy'n derbyn gofal, pobl ifanc a'u rhieni corfforaethol yn Ynys Môn.
- Gwaith yng Ngwasanaethau Oedolion ar ddatblygu gwasanaeth Cyswllt Cymunedol Môn mewn cydweithrediad â Medrwn Môn fel y corff gwirfoddol cyffredinol.
- Mwy o bwyslais yn ystod y flwyddyn ddiwethaf ar wrando ar lais defnyddwyr gwasanaethau fel sail ar gyfer datblygu a llunio gwasanaethau.

Diolchodd yr Arweinydd ac Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol i Mr Alwyn Jones am arwain y Gwasanaeth fel Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod 2019/20 ac i Mr Fôn Roberts, ei olynydd, am gymryd yr awenau fel Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro. Tynnodd sylw at swyddogaethau niferus Gwasanaethau Cymdeithasol fel yr adlewyrchir gan yr adroddiad blynyddol a chyfeiriodd at y ffaith eu bod yn cyrraedd bywydau llawer o bobl o ran darparu cymorth a chefnogaeth ar adegau pan fyddant yn agored i niwed ac wrth ymateb i amrywiaeth o anghenion gofal, lles a diogelu.

Croesawodd y Pwyllgor yr adroddiad fel un a oedd yn rhoi trosolwg cadarnhaol o berfformiad Gwasanaethau Cymdeithasol yn Ynys Môn yn ystod 2019/20. Wrth drafod yr adroddiad yn fanylach cododd y Pwyllgor y materion canlynol –

- Y ffordd y mae'r adroddiad wedi'i osod allan a ph'un ai a yw adroddiadau cyfunol ar Wasanaethau Oedolion a Gwasanaethau Plant o dan bob Safon Ansawdd yn gwneud yr adroddiad yn anos ei ddilyn nag adroddiadau ar wahân ar gyfer Gwasanaethau Oedolion a Gwasanaethau Plant. Wrth gydnabod y pwynt eglurodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro fod y fformat yn adlewyrchu gofynion y Ddeddf a hefyd, ei fod yn adlewyrchiad o'r ffaith bod Gwasanaethau Oedolion a Gwasanaethau Plant wedi'u halinio'n agos gan fod y ddau yn gweithio gydag unigolion ac yn gwneud hynny ar sail statudol. Fodd bynnag, mae'n bwysig bod yr adroddiad yn hawdd ei ddarllen a'i ddeall ac mae'r Gwasanaeth yn fodlon ystyried trin y ddau wasanaeth ar wahân yn adroddiad y flwyddyn nesaf.

- Cydnabu'r Pwyllgor y gwaith a wnaed o dan y Rhaglen Llundio Lleoedd ar Ynys Môn ond cydnabu y bydd y gwaith o weithredu cynlluniau gweithredu a luniwyd eisoes wedi'i ohirio ac mae'n ddigon posibl bod blaenoriaethau ac amcanion ym mhob maes wedi newid o ganlyniad i'r pandemig. Holodd y Pwyllgor am y strategaeth ar gyfer bwrw ymlaen â'r rhaglen o dan yr amgylchiadau presennol. Dywedodd y Prif Weithredwr ei bod yn bwysig bod y gwaith o gynllunio rhaglen Llundio Lleoedd yn parhau a llongyfarchodd y cymunedau hynny a oedd wedi llwyddo i sefydlu strwythurau cynghrair. Cadarnhaodd fod ymgynghori wedi digwydd gyda chymunedau a bod blaenoriaethau dilynol wedi'u sefydlu yn ôl yn 2017; bydd yn rhaid ailedrych ar y rhain yn awr yn sgil y newidiadau a achoswyd gan y pandemig a bydd angen dod o hyd i ffyrdd eraill o ail-ymgysylltu â chymunedau er mwyn datblygu'r gwaith cynllunio mewn partneriaeth â Medrwn Môn. Cadarnhaodd yr Arweinydd ymhellach fod y mater wedi'i godi mewn cyfarfod o'r Grŵp Llywio Cymunedau a gynhaliwyd yn ystod yr argyfwng gan ystyried y sefyllfa o ran ffurfio cynghreiriau, y banc gwirfoddolwyr a oedd wedi cynnig eu hunain, y gwasanaeth plant sy'n derbyn gofal a ddarperir gan Medrwn Môn a natur y cymorth a roddir i gymunedau.
- Cyfeiriodd y Pwyllgor at y pwysau cyllidebol ar Wasanaethau Oedolion yn ystod y blynyddoedd diwethaf am nifer o resymau gan gynnwys y cynnydd yn y galw. Gofynnodd y Pwyllgor am sicrwydd fod gan y Gwasanaeth gynllun sy'n ddigon cadarn i allu mynd i'r afael â'r galw, yn enwedig i ddarparu blaenoriaeth allweddol y gwasanaeth o hybu byw'n annibynnol a thrwy hynny wneud y defnydd gorau o adnoddau. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro fod y Gwasanaeth, wrth asesu'r sefyllfa ariannol, yn edrych ar ffyrdd o wneud pethau'n wahanol gan gynnwys ail-gyflunio a/neu drawsnewid gwasanaethau. Mae hefyd yn ceisio rhagweld ym mha feysydd y mae'r pwysau'n debygol o fod ar eu mwyaf yn y dyfodol, gan fod yn ymwybodol y gallai effaith Covid o bosibl olygu bod unigolion a theuluoedd â phroblemau cyflogaeth neu dlodi na fyddent fel arfer yn gofyn am gymorth yn cael eu dwyn i sylw'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae'r Gwasanaeth yn parhau i edrych ar ffyrdd o hybu annibyniaeth. Mae disgwyl y gallai profiad Covid 19 fod wedi dylanwadu ar ddewisiadau hefyd o ran mathau o ofal, a fyddai'n golygu bod mwy o bobl am aros yn eu cartrefi eu hunain yn hytrach na symud i gartrefi gofal preswyl. Cyfeiriodd y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Dros Dro at strategaethau Cymunedol ac Ataliol y Gwasanaeth sy'n anelu at sicrhau y gall unigolion aros yn ddiogel ac yn iach yn eu cartrefi eu hunain. Gall byw'n annibynnol hefyd olygu annibyniaeth ariannol i unigolion a'r rhyddid i ddewis sut y maent yn derbyn gofal a chymorth sy'n gweddu orau i'w hanghenion.
- Cyfeiriodd y Pwyllgor at lawer o wasanaethau oedd wedi'u gohirio neu rai y rhoddwyd y gorau i'w gweithredu yn ystod y pandemig gan gynnwys Hyb Mencap Môn yn Llangefni sy'n darparu adnodd cymunedol i unigolion ag anableddau dysgu. Holodd y Pwyllgor am y camau a gymerwyd i gefnogi pobl ag anabledd dysgu tra nad oedd darpariaeth yn y Ganolfan. Rhoddodd Pennaeth Gwasanaethau Oedolion sicrwydd bod yr unigolion hynny wedi cael cymorth gartref yn unol â'u hanghenion. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn ymwybodol iawn o'r pwysau ar ofalwyr anffurfiol ac mae wedi rhoi cymorth iddynt lle bo angen, gan gynnwys agor dwy ganolfan gofal dydd gyda rhagofalon i sicrhau bod yr anghenion anabledd dysgu mwyaf difrifol yn cael eu diwallu yn ystod y cyfnod hwn.
- Cododd y Pwyllgor bryderon ynghylch diogelwch yn ystod y pandemig gyda'r risg y gallai problemau o fewn teuluoedd gael eu cuddio, ac na roddir sylw iddynt. Gofynnodd y Pwyllgor a oedd y Gwasanaeth wedi canfod unrhyw batrwm o ran problemau a oedd yn dod i'r amlwg wrth i'r cyfyngiadau gael eu codi'n raddol. Wrth ddweud ei bod yn rhy fuan, mae'n debyg, i weld unrhyw dueddiadau,

cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro fod atgyfeiriadau wedi dechrau cynyddu gan fod ysgolion bellach wedi ailagor ond nad oeddent yn ôl i lefelau cyn-Covid. Ychwanegodd fod teuluoedd na fyddent wedi cysylltu fel arfer â'r Gwasanaeth wedi bod yn gofyn am gyngor ynglŷn â bocsys bwyd ac ati.

- Gofynnodd y Pwyllgor am sicrwydd nad oedd y pandemig wedi peryglu'r cynnydd sylweddol a wnaed yn y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac y gellid cynnal momentwm y gwelliant. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro fod gan y Gwasanaeth brosesau monitro cadarn ar waith i nodi a gweithredu ar unrhyw fethiant mewn perfformiad yn ogystal â threfniadau i gefnogi staff gan gynnwys buddsoddi arian i recriwtio cymorth gweinyddol ar gyfer gweithwyr cymdeithasol. Mae cyfarfodydd y Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol wedi ailddechrau a chynhelir sesiynau briffio rheolaidd gyda'r Arweinydd sydd hefyd yn Aelod Portffolio a gyda'r Prif Weithredwr.
- Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad o'r sefyllfa o ran arolygu ffurfiol a gofynnodd a oedd y Gwasanaethau Cymdeithasol yn disgwyl arolygiad arall fel hwn. Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro fod Llythyr Adolygu Perfformiad AGC ar gyfer Ynys Môn ar gyfer 2019/20 wedi'i gyhoeddi a bod y neges yn gadarnhaol, gan nodi cryfderau yn y Gwasanaethau i Blant ac Oedolion a chydabod y cynnydd parhaus a wnaed yn y ddau wasanaeth. Erbyn hyn mae gan AGC raglen flynyddol o arolygu thematig lle mae'n canolbwyntio ar thema benodol ar gyfer adolygu ac adrodd. Mae cyfarfodydd gyda AGC wedi parhau'n rhithiol yn ystod y cyfnod argyfwng.
- Cyfeiriodd y Pwyllgor at gam-drin domestig fel problem sy'n aml yn gudd oherwydd bod ar ddiodefwyr ofn dod ymlaen ac am eu bod yn dda am guddio'r gamdriniaeth; holodd y Pwyllgor a yw'r Gwasanaeth yn fodlon ei fod yn gwneud digon i unigolion sy'n cael eu cam-drin yn y cartref ac a roddir digon o gyhoeddusrwydd i ffyrdd o helpu a chefnogi. Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro at yr elusen *Safe Lives*, elusen ledled y DU sy'n ceisio rhoi terfyn ar gam-drin domestig. Mae'r Gwasanaeth yn cydweithio â'r elusen hon yn ogystal â'r gwaith ar gam-drin domestig y mae'n ei wneud mewn cydweithrediad â Gorwel, y Gwasanaeth Dysgu a gyda Heddlu Gogledd Cymru. Nod y Prosiect Un Drws Ffrynt yw gwella'r broses o nodi anghenion teulu unigol pan gaiff atgyfeiriadau eu derbyn am gam-drin domestig o fewn Gwasanaeth Plant a Theuluoedd. Mae'r Gwasanaeth yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol i rannu gwybodaeth am ffynonellau cymorth i ddiodefwyr cam-drin domestig ac yn ystod y pandemig dosbarthwyd taflenni i siopau lleol i dynnu sylw at y broblem ac i hybu ymwybyddiaeth o gyfnod a allai fod wedi bod yn arbennig o anodd i ddiodefwyr. Mae cam-drin domestig yn fater i bawb ac mae mwy y gellir ei wneud bob amser i wella ymwybyddiaeth. Rhoddodd Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol wybod i'r Pwyllgor am waith gyda Medrwn Môn i roi mynediad i wirfoddolwyr i'r Gronfa Ddysgu i'w helpu i nodi arwyddion o gam-drin a hefyd gyda Gorwel i godi ymwybyddiaeth o gam-drin pobl hŷn, maes na roddir cymaint o gyhoeddusrwydd iddo.

Ar ôl ystyried yr adroddiad a chynnal trafodaeth lawn ar y materion perthnasol, penderfynodd y Pwyllgor -

- **Dderbyn Adroddiad Blynyddol drafft Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol ar Effeithiolrwydd Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2019/20 ar y sail ei fod yn fodlon bod yr adroddiad –**

- **Adlewyrchu sefyllfa bresennol y Cyngor o safbwynt y modd y mae'n cyflawni ei Wasanaethau Cymdeithasol;**
- **Yn adlewyrchiad cywir o'i flaenoriaethau gwella o safbwynt y Gwasanaethau Oedolion a Phlant a Theuluoedd ar gyfer y flwyddyn i ddod; ac**
- **Yn adlewyrchu atebolrwydd a chyfrifoldebau'r Cyngor o ran Gwasanaethau Cymdeithasol.**
- **Argymhell yr Adroddiad Blynyddol drafft i'r Pwyllgor Gwaith ar gyfer ei gymeradwyo.**

3 ADRODDIAD CYNNYDD GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro a oedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am gynnydd y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer ei ystyried. Roedd yr adroddiad yn crynhoi datblygiadau diweddar yn y Gwasanaethau i Blant ac Oedolion gan gyfeirio hefyd at effaith pandemig Covid 19 ac ymateb y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod cyfnod y cyfyngiadau.

Darparodd yr Arweinydd ac Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol drosolwg o weithgarwch diweddar; adroddodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro a Phennaeth Gwasanaethau Oedolion Dros Dro'n fanylach am y ddarpariaeth yn y Gwasanaethau i Blant a Theuluoedd a'r Gwasanaethau Oedolion yn y drefn honno o dan y penawdau canlynol –

- Cynyddu nifer y Gofalwyr Maeth sydd gan yr Awdurdod Lleol
- Agor y Cartref Clyd cyntaf a fydd yn galluogi plant sy'n derbyn gofal o Ynys Môn i dderbyn gofal ar yr Ynys
- Agor fflat hyfforddi i bobl ifanc sy'n gadael gofal i'w cynorthwyo i fyw'n annibynnol am y tro cyntaf
- Parhau i weithio ar gynllunio ar gyfer darpariaeth tai gofal ychwanegol newydd yn Ne'r Ynys
- Datblygu'r rhaglen Cysylltu Bywydau i gefnogi pobl sy'n byw gyda dementia a'u gofalwyr yn ogystal â dylunio Strategaeth Dementia sy'n unol â Chynllun Dementia Llywodraeth Cymru
- Datblygu cyfleoedd i bobl ag anghenion iechyd meddwl gymryd rhan mewn gweithgareddau grŵp yn y gymuned
- Cynyddu lefelau cyfranogiad yn y modelau hyb cymunedol trwy hyrwyddo a datblygu'r hybiau ledled yr Ynys; gweithio i sefydlu 3 thîm adnoddau cymunedol yn Amlwch, Ysbyty Penrhos Stanley a Llanfairpwll
- Ymgysylltu ac ymgynghori â defnyddwyr ar y Strategaeth Cyfleoedd Dydd i Oedolion yn y maes Anabledd Dysgu fel ein bod yn creu ystod ehangach o gyfleoedd dydd o ansawdd uchel i unigolion yn eu cymunedau.
- Cyflawni'r holl ddyletswyddau statudol yn ystod cyfnod y cyfyngiadau

Rhoddodd y Cynghorydd Richard Griffiths, cynrychiolydd y Pwyllgor ar y Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol, y wybodaeth ddiweddaraf am drafodaethau'r Panel o'i gyfarfod ar 10 Medi (gweler adran 2 o'r adroddiad) gan dynnu sylw at argymhelliad y Panel y gallai'r Pwyllgor Sgrïwtini Corfforaethol gyfeirio meysydd gwaith penodol at y Panel i graffu'n fanwl arnynt yng nghyd-destun ehangach rhaglen waith y rhiant-bwyllgor ar ymateb y Cyngor i Covid-19. Cyfeiriodd y Cynghorydd Griffiths ymhellach at y Panel Maethu a oedd hefyd wedi cyfarfod yn ddiweddar. **Nododd y Pwyllgor y wybodaeth a diolchodd i'r Cynghorydd Richard Griffiths am ei darparu.**

Ystyriodd y Pwyllgor y wybodaeth ddiweddaraf a thrafododd y materion canlynol –

- Mae cynlluniau'r Gwasanaeth ar gyfer y tymor canolig a'r tymor hir yn ystyried effaith Covid 19. Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro ei bod yn anodd cynllunio ymlaen llaw mewn unrhyw ffordd ystyrion oherwydd yr ansicrwydd ynghylch sut y bydd argyfwng Covid-19 yn parhau i esblygu a sut bydd yn effeithio ar gyllid llywodraeth leol y flwyddyn nesaf a thu hwnt. Eglurodd yr Arweinydd fod ffocws diweddar arweinwyr Awdurdodau Lleol yng Nghymru wedi bod ar sicrhau bod pwysau'n cael eu nodi'n gynt yn hytrach nag yn hwyrach fel y gellir lloio Llywodraeth Cymru yn brydlon a hefyd ar sicrhau bod Gwasanaethau Cymdeithasol yn cael eu trin yn gyfartal ag lechyd. Un flaenoriaeth arall fu dod i ddealltwriaeth gliriach ynghylch cyllid pwysau'r gaeaf ar gyfer y gaeaf nesaf ac argaeledd y Grant Pwysau'r Gaeaf. Yn y tymor byr yr amcan yw delio ag anghenion y gaeaf hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol hon; fodd bynnag, y gobaith yw y cydnabyddir rôl hollbwysig llywodraeth leol wrth ymateb i argyfwng Covid-19, gan arwain yn y tymor hir at ariannu teg i awdurdodau lleol.
- Gan gydnabod pwysigrwydd ymyrraeth gynnar i unigolion â dementia a'r gwaith sy'n cael ei wneud yn hyn o beth, gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad o'r broblem i gael mynediad at wasanaethau meddygon teulu yn y lle cyntaf ac wedi hynny i weld arbenigwr ar gyfer diagnosis amserol. Cytunodd y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Dros Dro bod cael apwyntiad meddyg teulu bellach yn broses hirach ac yn cael ei gynnal yn fwyfwy fel apwyntiad rhithiol oherwydd Covid-19. Darperir diagnosis a chymorth drwy'r Clinig Cof sy'n gyfrifoldeb i'r Bwrdd lechyd. Fel gyda materion iechyd eraill, mae'r Awdurdod yn gweithio'n agos gyda Bwrdd lechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ar y mater hwn ac mae ganddo hefyd gysylltiad agos a pherthynas waith dda â sefydliadau cymorth ar gyfer darparwyr annibynnol ac Alzheimer sy'n gallu sylwi ar arwyddion cynnar dementia.
- Mae'r ddarpariaeth gofal ychwanegol arfaethedig yn Ne'r Ynys wedi'i gohirio ar hyn o bryd oherwydd y penderfyniad i ddiddymu'r penderfyniad blaenorol ar ddyfodol Ysgol Gynradd Biwmares. Holodd y Pwyllgor a yw'r lleoliad yn dal i ddiwallu'r angen am y math hwn o ddarpariaeth, a yw lleoliadau eraill yn Ne'r Ynys yn cael eu hystyried ac a oes risgiau yn y tymor canolig i'r hirdymor o beidio â bwrw ymlaen. Cadarnhaodd y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Dros Dro fod lleoliadau yn Ne'r Ynys yn cael eu harchwilio gan hefyd ystyried cyfleoedd i weithredu Gofal Ychwanegol Ysgafn yn seiliedig ar ddatblygu ac ymestyn tai gwarchod presennol ar y cyd â'r gofal sydd ar gael drwy ofal ychwanegol i ddarparu cymorth cymunedol. Fel arall, lle ceir tai gwarchod yn agos at gartref gofal, edrychir ar opsiynau gofal sy'n pontio'r ddwy ddarpariaeth ac sy'n caniatáu i unigolion aros yn eu cymuned. Mae Gofal Ychwanegol yn rhan o Strategaeth Byw'n Annibynnol y Gwasanaeth a'r nod yw cael amrywiaeth o ddarpariaeth er mwyn gallu diwallu gwahanol anghenion cymunedau'r Ynys a galluogi unigolion i aros gartref yn ddiogel am fwy o amser.
- Y risg y mae ail gyfnod posibl o gyfyngiadau yn ei beri i wireddu dyheadau a chynlluniau gwella'r Gwasanaeth yn y tymor byr. Gan gydnabod bod risg, dywedodd y Prif Weithredwr y gall ac y dylai gwaith cynllunio ac ymchwil barhau yn y cefndir fel rhan o'r broses o gynllunio ar gyfer adferiad a ffurf gwasanaethau mewn cymunedau yn y dyfodol.
- Mwy o gostau lechyd Meddwl yn y Gwasanaethau i Blant a Theuluoedd a chais am ddadansoddiad o'r costau. Gan nad oedd gwybodaeth wrth law ar hyn o bryd, dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro y byddai'n adrodd yn ôl i'r Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol gan ddiweddarau'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ei gyfarfod nesaf.

Penderfynwyd –

- **Cadarnhau bod y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn fodlon â chyflymder y cynnydd a'r gwelliannau a wnaed hyd yma yn y Gwasanaethau Cymdeithasol ac**

- Argymell i'r Pwyllgor Gwaith fod cynnydd a chyflymder y gwelliannau yn y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ddigonol.

GWEITHREDU: Bod y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros dro yn adrodd yn ôl i'r Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol gyda manylion am y costau lechyd Meddwl uwch yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd ac i ddiweddarau'r Pwyllgor yn ei gyfarfod nesaf.

**Cynghorydd Aled Morris Jones
Cadeirydd**

DRAFT